

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Бублей Тетяни Анатоліївни «Методика диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я» подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

На сучасному етапі розвитку суспільства фізичне виховання учнівської молоді стали розглядати як основний засіб зміцнення здоров'я, забезпечення високої працездатності та якості життя. Необхідною умовою гармонійного розвитку учнівської молоді є активність у фізкультурно-оздоровчій діяльності, яка має цілеспрямований вплив на конкретну людину, враховуючи її потреби.

Здоров'я підростаючого покоління є безперечним пріоритетом та вищою цінністю, тоді як унаслідок соціально-політичних, демографічних негараздів, екологічної кризи в Україні зростає кількість молоді з фізичними і психічними хворобами.

Недостатня кількість уроків фізичної культури та низький їх статус серед дітей та батьків знижують їх потенційне значення для покращення здоров'я, підвищення фізичної підготовленості та формування рухового досвіду школярів. В українських школах спостерігається динаміка щорічного збільшення кількості учнів, віднесених до спеціальної медичної групи з фізичного виховання.

Організація навчальної діяльності учнів спеціальної медичної групи на уроках фізичної культури в сучасних школах малоефективна. Так, у кращому випадку школярі з відхиленнями у стані здоров'я за можливості займаються фізичними вправами з учнями основної групи, в гіршому – пасивно відвідують уроки фізичної культури чи мають медичні довідки про звільнення.

Це вимагає серйозної перебудови освітнього процесу в школі, пошуку нових форм і методів фізичного виховання учнів, віднесених до спеціальної медичної групи, ефективних технологій, що сприятимуть підготовці всебічно розвиненої та творчої особистості.

Теоретичний аналіз значного масиву вітчизняної і зарубіжної літератури та узагальнення досвіду практиків указують на те, що сьогодні існує низка

проблем і суперечностей, які не дозволяють в повному обсязі проводити уроки фізичної культури для учнів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи.

У даному випадку дисертаційна робота Тетяни Анатоліївни спрямована на розв'язання актуальної проблеми – диференціації фізичних навантажень під час навчання фізичних вправ учнів 5-9 класів спеціальної медичної групи.

Хочу відзначити ґрунтовну теоретичну підготовку дисертантки, оскільки, на наш погляд, найбільш істотними науковими результатами дослідження є аналіз та узагальнення матеріалу щодо вивчення проблеми фізичного виховання учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я. Заслуговує на увагу логіка наукового пошуку, яка вибудована автором відповідно до цілей і завдань дослідження.

Дисертація має чітку структуру (вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки). Науковий апарат дослідження Т. А. Бублей відзначається логічністю та обґрунтованістю. Автор чітко сформулювала мету, завдання дослідження, визначила його об'єкт і предмет. Дисертанткою грамотно використаний комплекс методів дослідження, які адекватно відображають дослідницькі завдання, реалізація яких переконує у досягненні окресленої мети. Джерельна база дослідження складає 205 джерел, з яких – 8 іноземною мовою.

У вступі обґрунтовано наукову новизну результатів дослідження, яка полягає в тому, що автором вперше розроблено і теоретично обґрунтовано методику диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я на основі урахування рухових протипоказань та індивідуально-типологічних особливостей психофізичного розвитку; визначено організаційно-педагогічні умови ефективності уроків фізичної культури учнів середніх класів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи; запропоновано критерії оцінювання рухово-оздоровчих досягнень з фізичної культури учнів середніх класів, які мають відхилення у стані здоров'я; удосконалено процес фізичного виховання учнів основної школи спеціальної медичної групи.

У першому розділі **«Теоретико-методичні та організаційні основи фізичного виховання школярів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я»** проаналізовано та узагальнено сучасні підходи до фізичного виховання учнів основної школи, віднесених до спеціальної медичної групи, вивчено досвід реалізації освітніх завдань на уроках фізичної культури учнів середнього шкільного віку з ослабленим здоров'ям у педагогічній теорії та практиці.

У дослідженні розкрито сутність диференційованого і індивідуального підходу у навчанні фізичних вправ з урахуванням протипоказань при певних діагнозах захворювання, здійснено, на нашу думку, вдалу спробу систематизувати і деталізувати критерії диференціації. Дисертанткою показано, що індивідуально-типологічні особливості біологічного дозрівання організму учнів основної школи свідчать не тільки про різні рівні морфофункціональних можливостей, а й про відповідні здібності до навчання дітей, віднесених до спеціальної медичної групи.

Авторкою досить переконливо розкрито, що розвиток мотиваційної сфери в навчальній діяльності дітей з ослабленим здоров'ям є головною умовою формування у них рухових умінь і навичок.

На основі системного аналізу архівних матеріалів та науково-методичної літератури Тетяна Анатоліївна представила ступінь наукової розробки проблеми дослідження, виокремила її складові, які потребують подальшого наукового вивчення.

У другому розділі **«Науково-теоретичне обґрунтування і практична розробка методики диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я»** представлено загальну методику дослідження; розкрито практичний досвід організації уроків фізичної культури з учнями спеціальної медичної групи; викладено передумови диференціації фізичних навантажень на уроках фізичної культури учнів основної школи з ослабленим здоров'ям; розроблено і теоретично обґрунтовано методику диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я; визначено організаційно-педагогічні умови

підвищення ефективності уроків фізичної культури школярів середніх класів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи.

За результатами констатувального етапу педагогічного експерименту досліджено стан здоров'я учнів основної школи, віднесених до спеціальної медичної групи, їх психоемоційний стан та психофізіологічні показники розвитку організму досліджуваних. Отримані дані було використано під час обґрунтування експериментальної методики.

У третьому розділі **«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я»** представлено критерії оцінювання рухово-оздоровчих досягнень з фізичної культури учнів середніх класів, які мають відхилення у стані здоров'я; подано результати формульованого педагогічного експерименту.

Представлено результати експериментальної перевірки ефективності розробленої методики навчання, здійснено аналіз і узагальнення результатів дослідження. Для експериментального доведення ефективності авторської методики навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я на уроках фізичної культури дисертанткою використані адекватні методи дослідження і достатня доказова база. Результати педагогічного експерименту узагальнені, всесторонньо проаналізовані і добре унаочнені. Аналіз виконаної дисертаційної роботи свідчить про високий рівень підготовки дисертантки, яка досконало володіє сучасними методами дослідження, творчим підходом до обраної проблеми, що дозволило обґрунтувати стан наукової розробки теми і розв'язати основні дослідницькі завдання. Дисертація Т. А. Бублей містить різноплановий і ретельно опрацьований новий теоретичний і практичний матеріал. Усі розділи логічно взаємопов'язані і являють собою послідовний виклад результатів наукового дослідження. Автореферат відповідає структурі, основним положенням і висновкам дисертації.

Робота оформлена з дотриманням вимог, що ставляться до кандидатських досліджень. Основні положення та результати

дисертаційного дослідження викладено в 11 публікаціях, 6 з яких є одноосібними; 9 статей надруковано у фахових виданнях України, 1 стаття опублікована у зарубіжному фаховому науковому виданні та 1 публікація апробаційного характеру.

Водночас дисертаційне дослідження, при загальній позитивній його оцінці містить певні дискусійні моменти, зауваження та побажання, врахування яких сприятиме більш повній та об'єктивній характеристиці його результатів:

1. У першому розділі більшу увагу слід було приділити саме критичному аналізу науково-методичної літератури за проблемою дослідження, показати що ще не зроблено іншими науковцями, або навіть є недослідженим взагалі.

2. У розділі 2.4 є багато посилань на джерела інших авторів – дисертантці слід було більше уваги приділити аналізу власних досліджень і лише провести порівняльний аналіз із результатами інших авторів.

3. Розроблена дисертантом методика диференційованого навчання фізичних вправ базується на врахуванні рухових протипоказань відповідно до діагнозу та індивідуально-типологічних особливостей психофізичного розвитку учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я. Індивідуально-типологічні особливості психофізичного розвитку школярів включають у себе також і темпи біологічного дозрівання, що має особливе значення для учнів підліткового віку. Водночас, на нашу думку, в методиці цьому питанню приділено недостатньо уваги.

4. У підрозділі 2.2 Модель процесу навчання фізичних вправ школярів 5-9 класів з відхиленнями у стані здоров'я багато уваги приділено мотиваційному аспекту формування рухових умінь та навичок у процесі фізичного виховання. Проте незрозуміло, яким чином здійснюється вплив на мотивацію школярів спеціальної медичної групи під час навчання фізичних вправ.

5. Доцільно було б здійснити порівняльний аналіз показників фізичного здоров'я учнів спеціальної медичної групи на основі урахування діагнозу їх захворювань.

Однак висловлені зауваження і побажання не применшують значення роботи і внеску дисертантки в теоретико-методичну проблематику та не

спростовують загальної позитивної оцінки рецензованої наукової праці Т. А. Бублей. Виконане дисертаційне дослідження цінне в теоретичному і практичному аспектах, тому що головним завданням сьогодення є поліпшення здоров'я учнівської молоді, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Отримані результати в сукупності є вагомими для подальшого розвитку теорії і практики сучасної української освіти.

Висновок. Таким чином, все вищевикладене дозволяє вважати, що за актуальністю, обсягом, методологічним і методичним рівнем, новизною і науково-практичною значущістю одержаних результатів дисертаційна робота за темою: «Методика диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я» подана до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук є самостійною, завершеною науковою роботою, яка відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступеней і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567) до кандидатських дисертацій, що дає підстави для присудження Бублей Тетяні Анатоліївні наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук,
старший викладач
кафедри фізичного виховання та рекреації
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Ю. С. Костюк

Підпис Костюк Ю.С. засвідчує:
проректор з наукової і міжнародної роботи
доктор педагогічних наук, проф.
15 лютого 2018 р.

Н. А. Сейко